UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Qui[n]ta quo[niam] ius naturale est i[m]mobile, nec obstat q[uo]d ibi ponitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

¶ Precepti. ¶ Hec eſt. iiij. pars. diſ. in qua ſoluit ſupradicta. Archid. ¶ Caſus. Dicit Gra. ꝙ hec tria. c. ſupradicta ſunt abrogata: ⁊ ideo q̄ nō ſeruāt ea, non dn̄r tranſgreſſores: ſed ſi nō eſſent abrogata, nō obediētes eis ꝓprio priuarent honore: niſi forte quis velit dicere ꝙ hec ſupradicta cap. loquant de cōſilio, ⁊ non de precepto.

iiij. ps. a ¶ Cōſcripta. nā q̄ exhortat, mādatoris opa nō fugit ff. de his q̄ not. ifa. ob hec verba.

Hec q. ¶ Hec diſt. diuidit i duas ptes. in prima ꝓbat ꝙ naturale ius nō mutat ſcd̄a ibi. ſꝫ cū naturale. ¶ Caſus. Cōtinuat magr̄ dicta ab illo ca. ꝑuilegia hucuſꝗ dicēdis: ⁊ dicit ꝙ illa oia conueniūt tā ſecularibus q̄ꝫ eccleſiaſticis legib⁹. Nūc aūt in hac. v. di. reuertit ad ius naturale: aſſignādo differentiā iuris naturalis ad alia iura. nam iſtud ius primatū obtinet iter alia iura tpe et dignitate. tpe, qꝛ cepit ab exordio rōnalis creature. dignitate, qꝛ non variatur. reliqua patent in tex.

corporib⁹ libēt, ſimiliter faciamus. Hec etſi legib⁹ conſtituta ſint: tn̄ qꝛ cōi vſu approbata non ſunt: ſe non obſeruātes tranſgreſſionis reos nō arguunt: alioquin his nō obedientes ꝓprio priuarētur honore: cū illi q̄ ſacris neſciūt obedire canonibus, penitus officio iubeantur carere ſuſcepto: niſi forte q̄s dicat hec nō decernēdo eſſe ſtatuta, ſed exhortando ꝯſcripta[a]. Decretū vero neceſſitatē facit: exhortatio aūt liberā voluntatem excitat.

¶ Diſtinctio. v.

Hec q̄[b] de priuilegijs ⁊ ceteris ifra poſitꝫ ſcripta ſūt, tā ſecularib⁹ q̄ꝫ eccl'iaſticꝫ legib⁹ ꝯueniunt. Nūc aūt ad doctrinā naturalis iuris ⁊ ceterorꝫ reuertamur. Naturale ius iter oia primatū obtinet tpe et dignitate. Cepit[c] em̄ ab exordio rōnalis creature. nā nec variat tpe, ſꝫ imutabile[d] ſp pmanet. Sed cū naturale[e] ius i lege ⁊ in euāgelio ſupra dicat eſſe cōprehenſum: q̄dā aūt cōtraria his q̄ in lege ſtatuta ſunt, nūc inueniant cōceſſa: non vr̄ ius naturale imutabile pmanere. In lege nanꝗ precipiebat vt mulier ſi maſculū pareret. xl.[f] ſi vero feminā. lxxx. dieb⁹ a tēpli ceſſaret ingreſſu. nunc autem ſtatim poſt partum eccleſiam ingredi non prohibetur. Itē mulier que menſtrua patitur, ex lege immūda eſſe reputabatur: nūc autem nec intrare eccleſiā, nec ſacre communionis myſteria percipere inhibetur: ſicut illa que parit, vel illud quod gignit, nec ſtatim poſt partum baptizari prohibetur. Unde eidē Augu. anglorꝫ epiſcopo. Grego. ſcribit dicens. Palea.

Cum enixa fuerit mulier poſt quot dies intrare eccleſiam debeat, teſtamenti veteris preceptione didiciſti, quia ꝓ maſculo. xxxiij. pro femina autē. lxvj. diebus debet abſtinere. quod tamen ſciēdum quia in myſterio accipitur.

¶ Mulier enixa gratias actura eccleſiā intrare hora eadē non prohibetur.

Si mulier[g] eadē hora q̄ genuerit, actura gr̄as itrat eccleſiā: nl'lo pōdere[h] peccati grauat. voluptas em̄ carnis, non dolor in culpa eſt. In carnis autē cōmixtione voluptas eſt: i ꝓlis ꝓo ptu dolor ⁊ genit⁹. Un̄ ⁊ ipſi prime mulieri dr̄. In doloribus paries filios. Si itaꝗ enixā mulierem ꝓhibem⁹ itrare eccl'iam, ipſaꝫ ei⁹ penā[i] ꝯtim⁹ i culpā. Idē ad eūdē. ¶ Mulierē enixam, vel qd̄ ab ea gignit, eadē hora nihil prohibet baptizari.

b ¶ Hec que. In hac. v. di. icipit aſſignare dr̄ias iuris naturalis ad alia iura. Notandū ergo ꝙ ius naturale in. iiij. differt ab alijs iurib⁹: in origie, dignitate, amplitudine, ⁊ ſnie rigore. In origie differt: qꝛ cepit ab exordio rōnalis creature: vt iſtit. de re. di. §. cōmodi⁹. ſed alia iura ortū habent ab inuētione hoim † J. diſt. vj. c. vlt. Dignitate differt: qꝛ hoc ius nullā patit imutationē. inſti. de iu. na. §. pe. nā ſi q̄d eſt ꝯriū iuri naturali, illd̄ iniquū eſt. ſ. diſt. j. ius naturale. in fi. Itē amplitudine: qꝛ iure naturali oia ſunt cōia: ſꝫ hoc nō eſt alio iure. Itē ſnie rigore: qꝛ ꝯ ius naturale nulla fit diſpēſatio ſꝫ aduerſus alia iura ſepe.

c ¶ Cepit. ꝑ intelligētiā, nō per eſſentiā: immo verius poſſet dici ꝙ cepit quo ad vſum: ‡ qꝛ ius naturale. i. naturalis eq̄tas ab eterno fuit: niſi velis intelligere de iure diuino. illud em̄ pri⁹ fuit q̄ꝫ eſſet redactū in ſcriptis.

d ¶ Sed immutabile. quo ad precepta et prohibitiones. vt diſt. vj. §. vlti.

e ¶ Sed cū naturale. Hec eſt ſcd̄a ps diſt. in qua obijcit ꝯ id qd̄ dicit ꝙ ius naturale nō mutat. ⁊ ꝓbat p tria ſeq. c. ꝙ mutet. So. ponet. j. di. ꝓxi. §. his itaꝗ. Et eſt talis obiectio magr̄i. Puerpera ⁊ menſtruata vſꝗ ad certū tp̄s ꝓhibebant intrare eccleſiā: ſꝫ mō neutra ꝓhibet et hec ꝓhibitio eſt d iure naturali: ergo reſtat ꝙ ius naturale ſit variatū.

f ¶ Xl. qꝛ tot die bus mortu⁹ ē partus ante ifuſionē aie: ſꝫ fet⁹ femine⁹ lxxx. diebus. † Fm̄ hoc vr̄ ꝙ tpe quo cōcipit dꝫ abſtinere: ſꝫ rōne dubitationis ſecus eſt: qꝛ neſcit quo tpe cōcipit: itē quia neſcit vtrū maſculū vel feminā pariat. Jo.

g ¶ Si mulier. ¶ Caſ⁹. Mulier ſtatī poſt partū pōt eccleſiā ingredi. nam ex hoc nullo pctō grauatur: quia voluptas carnis in culpa eſt nō dolor: alioquin dolorē partus ſibi vertereṁus in culpam. h. d.

g ¶ Simulier. q̄dā libri hn̄t cū enixa: ſꝫ illd̄ eſt palea vſꝗ ad hūc locū.

h ¶ Pōdere pcti. Sed nōne in brocardo legit in penitentiali Theodori ꝙ femina poſt partū maſculi abſtinebit. xxxiij. dieb⁹ ab igreſſu eccleſie: ſꝫ poſt partū femine lxvj. et ſi añ intrabit: tot dieb⁹ penitebit in pane et aq̄ q̄t dieb⁹ añ itrauit eccleſiā: ⁊ q̄ illis dieb⁹ ꝯmiſcet ei. x. dieb⁹ penitebit i pane ⁊ aq̄? Item ꝯſuetudo eſt ꝯria illis. c. Greg. Sed illud Theodori intelligas de ea q̄ nō ex deuotione intrat: vel de illa que ſine neceſſitate intrat. Sꝫ veri⁹ credo ꝙ poteſt intrare ſiue ſit neceſſitas, ſiue nō: vt ex̄ de pur. poſt partū. volēs. ꝯſuetudo tn̄ in contrariū ſe hꝫ: et. Jo.

i ¶ Penā. Afflictis em̄ non dꝫ afflictio addi: vt. vij. q. j. cū pcuſſio. iſtud tn̄ fallit. qꝛ corrupta p violētiā nō conſecrat. J. xxvj. diſt. acuti⁹. ⁊. xxxij. q. v. ille autē. ⁊ mutilati membris non promouentur: vt. lv. diſt. per totum. ‡

iiij. ps.

ij. ps. Jus naturale in. iiij. differt ab alijs Leui. xij. et xv.

† Urin ſi. pcē dēt §. ij. diſt. pri. §. his itaꝗ.

‡ Et ex ercitiū: nā tunc creature cepe runt co vti. Archid.

Anima marib⁹ citi⁹ infundit ꝙ̄ꝫ feminis.

‡ Et iō minori tpe pro maſculo ꝙ̄ꝫ ꝓ femina abſtiet vt p h⁹ innuat ꝙ infor mata deo nō placent arg. ca. moyſeſ xxxij. q. ij. ſm Archi. p⁹ Jo. de fan.

Gen̄. iij. c.

Mulieres enixe nō tenent ab igreſſu eccleſie abſtinere.

‡ De hoc no. J. e. ad ei⁹ i gl. hoc eſt. Archi.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Baptizari autē vel enixam mulierem, vel hoc qd̄ genuerit, ſi periculo mortis vrget: vel ipſa eadem hora qua gignit, vel eadē etiā qua natū eſt id quod gignit: nullo mō ꝓhibet: ne dū adhuc tp̄s ad ꝑuedū redēptionis myſteriū querit: interueniēte paululū mora inueniri non valeat qui redimat. Item Augu.

¶ Anteq̄ȝ puer ablactet, vel mater purificetur, ad ei⁹ concubitum vir non accedat.

Ad ei⁹ ꝟo cōcubitū vir ſu⁹ accedere nō dȝ q̄uſq̄ȝ q̇ gignit ablactet[b]. Praua aūt cōſuetudo in cōiugatorū morib⁹ irrepſit, vt filios ſuos quos gignunt, nutrire mulieres contēnant: eoſq̄ȝ ad nutriēdū alijs mulierib⁹ tradāt: qd̄ videlȝ ex ſola carnis incontinentia videt fuiſſe inuētum: qꝛ dū ſe cōtinere nolunt, deſpiciunt lactare quos gignunt. Hec autē ſciāt q̄ filios ſuos ex praua conſuetudine alijs ad nutriendū tradūt: niſi purgationis tp̄s prius tranſierit viris ſuis nō dn̄t admiſceri: q̄ppe ꝛ ſine part⁹ cā cū i mēſtruis cōſuetis detinent, viris ſuis miſceri ꝓhibentur[c]: ita vt lex ſacra morte illū feriat ſi quis vir ad menſtruatā mulierē accedat. q̄ tamen mulier dum ex conſuetudine menſtrua patitur, ꝓhiberi eccleſiam intrare nō dȝ: qꝛ ei nature ſupfluitas in culpā reputari nō dȝ. ꝛ pro hoc qd̄ inuita⁹ patit, iniuſtum eſt vt eccleſie ingreſſu priuet. Nouim⁹ nāq̄ȝ ꝙ mulier q̄ fluxum ſanguinis paciebat, poſt tergū dn̄i humiliter veniens, veſtimēti eius fimbriā tetigit: atq̄ȝ ab ea ſtatim ſua infirmitas receſſit. Si ergo in fluxu ſanguinis poſita laudabiliter potuit veſtimentū dn̄i tangere: cur etiā que mēſtrua patit ſanguinis, ei nō liceat eccleſiā ītrare? Si eñ ea bn̄ p̄ſūpſit q̄ veſtimētū dn̄i in languore poſita tetigit: qd̄ vni⁹ ꝑſone infirmāti ꝯcedit, cur nō concedat cūctis mulierib⁹ q̄ nature ſue vitio īfirmāt? ¶ Scrē q̇ȝ cōionis myſteriū i eiſdē dieb⁹ ꝑcipere nō dȝ ꝓhiberi. Si aūt ex veneratiōe magna ꝑcipere nō p̄ſūpſerit, laudāda eſt: ſȝ ſi ſuſceperit, nō eſt iudicanda. Bonarum quippe mētium eſt ibi etiā culpas ſuas cognoſcere[f], vbi culpa non eſt: qꝛ ſepe ſine culpa[g] agitur qd̄ venit ex culpa. vnde etiam cuȝ eſurimus, ſine culpa comedim⁹: quibus ex culpa primi hominis factū eſt vt eſuriamus.

¶ Diſtinctio.vj.

Quia ꝟo[h] de nature ſupfluitate ſermo cepit haberi: q̄rit an p⁹ illuſionē q̄ per ſomnū cauſis ꝯtingit: ꝛ q̄n ſit pctm̄ et q̄n nō.

Baptizari. ¶ Caſus. Mulier vel qd̄ ex ipſa natum eſt, ſtatim in periculo mortis baptizari poteſt: ne parua mora imminēte inueniri nō poſſit qd̄ redimatur.

a ¶ Mora. Arg. ꝙ mora eſt vitanda vbi timet periculum: vt.xxviij.diſt, de ſyracuſane. de cōſe. diſt. iiij. ne qd̄ abſit. Arg. ꝯ. ff. de iudi. ſi debitori. et ff. de ſol. l. qd̄ dicimus. Sol. illud in ꝯctib⁹: iſtud in periculo aīe. Joan.

Ad ei⁹. ¶ Caſus. Tria dicit preſens ca. Primo ꝙ vir nō debet dormire cuȝ vxore ſua tpe purgationis anq̄ȝ puer ablactet: nec alij debet tradi ad nutriendū cauſa incōtinentie. Scd̄o ibi, que tn̄ dicit ꝙ mulier tpe purgationis poteſt eccleſiā ingredi: quia ſupfluitas non dȝ culpe aſſcribi. Tertio ibi, ſancte quoq̄ȝ. dicit ꝙ mulier tpe part⁹ nō eſt arcēda a corpore xp̄i: ſi tamen abſtinet ex deuotione, laudanda eſt.

b ¶ Ablactetur. Tp̄s ablactatiōis hic appellatur tēpus poſt partū q̄n mulier nimis abūdat lacte: ꝛ niſi extraheret ꝑ puerū oporteret ipſam infirmari. ideo autē ꝓhibet illis tpib⁹ cōmiſceri cum eis: qꝛ ex tali coitu naſcunt morboſi ꝛ leproſi. Sed quid ſi mulier petat debitū a viro tpe menſtrui vel tpe purgationis? Dico ꝙ non reddet debitū ei, niſi timeret fornicatio ei⁹. xiij. diſ. duo mala. Item ſi vir petit debitum tēpore mēſtrui a muliere: mulier negabit, et exponet ei cauſām quare non poteſt. ff. de ſol. l. quod dicimus.

c ¶ Prohibentur. Jd eſt ſub forma prohibitionis diſſuadentur. ſic exponunt quidam.

d ¶ Jnuita. hoc eſt regl'are, vt qd̄ q̇s inuit⁹ patit, nō afferat ei p̄iudiciū. vt hic. ꝛ. l. diſt. ꝓbros. ꝛ. C. de iſti. ꝛ ſub. l. j. C. q̄ pe. tu. l. cū mr̄ib⁹. C. de ap. p̄ſes. Arg. ꝯ. j. lv. diſt. c. vl. C. de ꝯdi. iſer. legatū. Jtē ar. ꝙ q̄ fiūt ab inuit' et nolētib⁹ eis iputari nō debēt: † vt de ꝯſe. diſ. v. diſcipulos. xv. q. j. aliq̇s. ꝛ. q. vj. c. j. ꝛ. xxxj. q. ij. lotharius. Jo. Sol. ſi aliq̇s cogit coactiōe abſoluta aliqd̄ facere ꝯ deū nō iputat ei q̄ ad deū: ſec⁹ ſi cōditionali coactiōe: vt ex̄ qd̄ met. cā. ſacris. l. diſt. ꝓbros. Jn ꝯctib⁹ ſi aliq̇s cogit ꝑ metū q̄ debuerit cadere in ꝯſtātē virū, nō iputat ei: vt ioi. et qd̄ me. cā. ad audientiā. niſi culpa ſua iīcideret i talē metū: vt. ff. qd̄ me. cā. ſi mulier. Sȝ in ordinib⁹ ſecus. nā ſi q̇s ꝑ vim mutilet, ꝓmoueri nō p̄t: vt ex̄ de cor. vi. expoſuiſti. ēt corrupta ꝑ vi non ꝯſecrabit iter ꝟgies: vt. xxxij. q. v. ille. ꝛ hoc fit ꝓpter reuerentiā ſacroꝝ, ꝛ defectuȝ myſterij. ſic mihi Bar. dix. vl' breuiter diſtinguēdū.

e ¶ Qd̄ vni pſone. Arg. qd̄ vni cōcedit, ꝑ ꝯns videt alijs eſſe ꝯceſſum, ſic. ꝯ. diſt. iiij. deniq̄ȝ. ꝛ hoc vez eſt ſi de iure cōi aliquid cōcedit. ſecus ſi ex priuilegio: vt. xvj. q. j. hinc eſt. et. vij. q. j. petiſti.

f ¶ Cognoſcere. Arg. ꝯ. j. xxij. q. ij. cū humilitatis. Dic ꝙ q̇libet p̄t dicere ſe pctōrē: dū tn̄ nō credat ꝯriū. de pe. diſt. iij. ad hec.

g ¶ Sine culpa. Arg. ꝙ nō ſemper imputat factū vbi culpa precedit. xv. q. j. ſane.

h ¶ Q[illegible] ꝟo. h[illegible]ulatur diſtin. vj. [illegible] quia q̄ fecerat mētionem de ſupfluitate nature: digreditur a principali ꝓpoſito agens de nocturna pollutiōe. oſtendit ergo authoritate Grego. quibus modis et ex quib⁹ cauſis ꝯtingit: ꝛ q̄n ſit pctm̄ et q̄n nō. poſtea r̄ndet obiectioni facte in p̄miſſa diſti. in illo. §. his itaq̄ȝ. Et not. ſm quoſdā ꝙ nocturna pollutio et illuſio q̄ ꝓcedit ex infirmitate, nō eſt pctm̄ etiā veniale, maxime cū ſit pena: vt. j. c. pxi. ibi: oīno hec pollutio vel illuſio nō eſt timenda: qꝛ animus ꝛc. Jlla vero q̄ ꝓcedit ex crapula, eſt veniale pctm̄: vt. j. c. ꝓxi. ibi: hȝ exinde animus aliquē reatū. ſil'r pctm̄. illa que prouenit ex cogitatione p̄cedente, pctm̄ eſt. ſed diſtinguitur: qꝛ ſi illa cogitatio non proceſſit ad conſen=

Menſtrui tēpore an cōiugale debitū debeant reddi.

† Nec talia p̄nt: vt ptȝ i eo qd̄ legi. et not. j. xxij. q. ij q̄ꝫ p̄po= ſterū.